

Cikkismertetés: Az ausztrál multiszektorális egészségügyi rendszerben feltárt egészségfejlesztést befolyásoló tényezők ok-okozati kölcsönhatásának diagramábrázolása

Article review: The loop diagram of causal interaction of factors that influence health promotion in the Australian multisectoral health system

Ismertető: Devosa Iván ✉
*Neumann János Egyetem, Pedagógusképző Kar,
Egészségtudományi és Egészségfejlesztési Kutatócsoport*

Ismertetett cikk: Littlejohns LB, Baum F, Lawless A et al.: The value of a causal loop diagram in exploring the complex interplay of factors that influence health promotion in a multisectoral health system in Australia. *Health Research Policy and Systems* 2018 Dec 29;16:126
doi: [10.1186/s12961-018-0394-x](https://doi.org/10.1186/s12961-018-0394-x)

Beküldve: 2019. 04. 05.
doi: 10.24365/ef.v60i3.451

Kulcsszavak: egészségfejlesztés; multiszektorális egészségügyi rendszer; komplex rendszerben gondolkodás; kölcsönhatás

Keywords: health promotion; multisectoral health care system; thinking in a complex system; interaction

HÁTTÉR

A szerzők megállapítják, hogy jóllehet az egészségfejlesztés témakörében születő empirikus tanulmányok a komplex rendszerszemlélet alkalmazását igénylik, ennek ellenére nagyon kevés példa van erre. Jelen tanulmány célja, hogy komplex rendszer-megközelítést alkalmazzon a legfontosabb tényezők vizsgálatára, melyek befolyásolták az egészségfejlesztés politikáját és gyakorlatát az ausztrál multiszektorális egészségügyi rendszerben.

MÓDSZER

A kvalitatív kutatás kivitelezéséhez a szerzők olyan mérési-értékelési sémát fejlesztettek ki, mely az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO) elvei alapján (vezetés és irányítás,

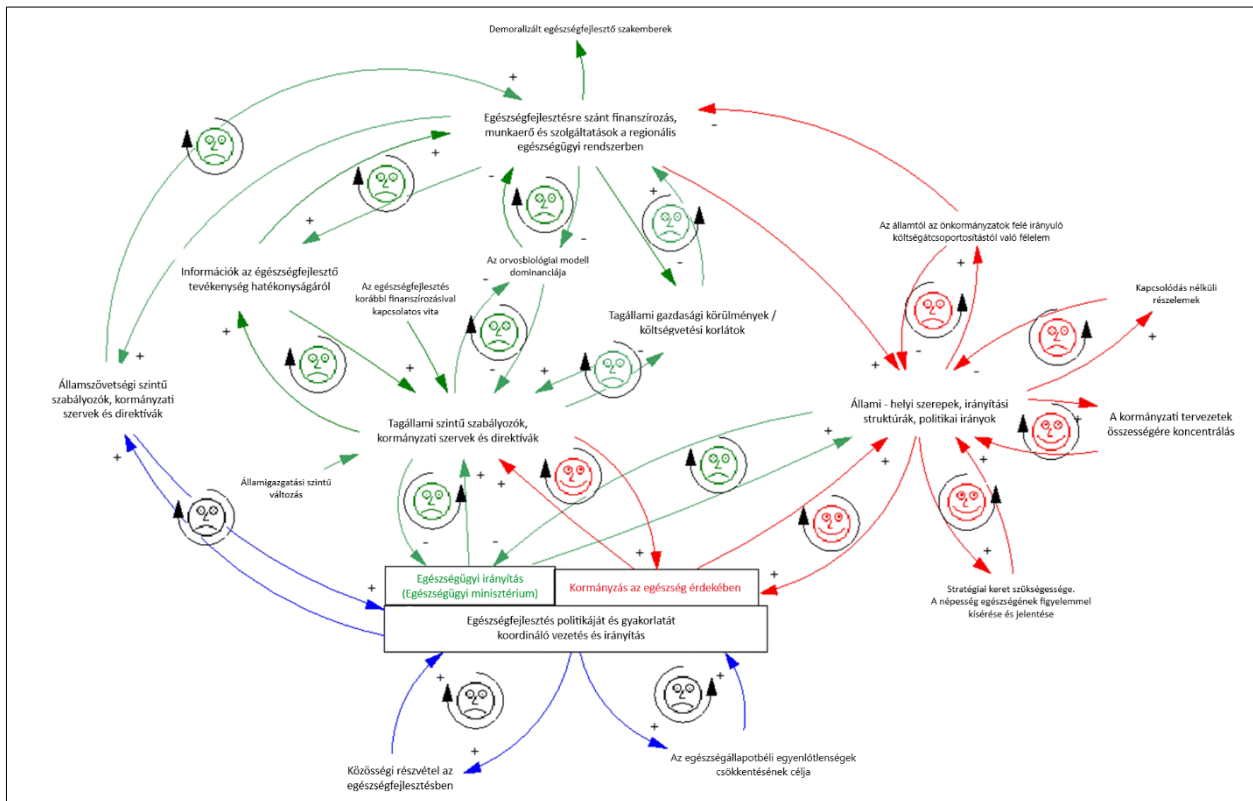
finanszírozás, munkaerő, szolgáltatások és információk vonatkozásában) az egészségfejlesztés céljait és stratégiáit is tartalmazta. A vizsgálat tárgya az ausztrál multiszektorális egészségügyi rendszer volt, amelyben az egészségfejlesztés támogatásának szisztémáját is részletesen elemezték a kutatók. Ezen belül feldolgozták mind a 20 ausztrál tagállam kormányzati stratégiai dokumentumait, illetve 53 különböző egészségügyi szolgáltatóval készítették részletes interjúkat. Az így nyert kulcsfontosságú eredmények alapján a szerzők megállapították az ok-okozati tényezőket, és megrajolták a visszacsatolási hurkot. A szerzők végezetül ok-okozati hurokdiagramot hoztak létre, mely alkalmas az egészségfejlesztés politikáját és gyakorlatát befolyásoló multiszektorális egészségügyi rendszerben található visszacsatolási hurkok komplex megjelenítésére. [1. ábra]

EREDMÉNYEK

A multiszektorális egészségügyi rendszer bonyolultságát jól illusztrálta az egészségfejlesztés politikáját és gyakorlatát befolyásoló számos faktor jelenléte. Az ok-okozati hurok diagramjában a visszacsatolási mechanizmusok többsége gátló jellegű volt, azaz

gátolják az egészségfejlesztő tevékenység hatékony megvalósítását. Szerencsére voltak olyan tényezők, amelyek megkönnyítették az egészségfejlesztés folyamatát, ezeket fel lehetne használni az egészségfejlesztés további területekre való kiterjesztése során. [1. ábra]

1. ábra: Ok-okozati diagram

Forrás: Eredeti cikkben található ábra, fordítással

Kiemelt jelentőséggel bír:

- a közösségek (önkéntes) részvétele az egészségfejlesztésben
- az államszövetségi-állami-helyi irányítási struktúrák és politikai irányok támogatóvá alakítása
  - o államszövetségi és állami szinten az egészségfejlesztésre szánt anyagi források megtartása vagy emelése
  - o túlzott hivatali bürokrácia csökkentése
  - o biomedikális szemlélet visszaszorítása
  - o helyi szinten a közösségi szervezetek támogatása, külső források bevonása

- o egészségügyi rendszerhez való hozzáférésben tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az ok-okozati hurokdiagram létrehozása lehetővé tette az ausztrál komplex egészségügyi rendszer tulajdonságainak megjelenítését, emellett kiemelte azokat a speciális beavatkozási pontokat, amelyeken keresztül az egészségfejlesztés politikája és gyakorlata javítható helyi, állami és államszövetségi

szinten. A dokumentum rámutat az egészségfejlesztés szervezésének és irányításának kritikus fontosságú pontjaira, és javaslatokat tesz ezek bevezetésére az államigazgatás és a multiszektorális egészségügyi rendszer minden szintjén.

TANULSÁGOK HAZAI SZAKEMBEREK SZÁMÁRA

A magyar rendszer ugyan jelentősen különbözik az ausztráltól, mégis tanulságként szűrhetjük le, hogy a hatékony egészségfejlesztő tevékenység megvalósítása elképzelhetetlen a politikai és gazdasági erők támogatása nélkül. Hazánkban szintén problémaként jelenik meg az alulfinanszírozottság, a biomedikális modell túlsúlya, a túl sok bürokratikus feladat, illetve a helyi közösségek szervezetlen és nem összehangolt egészségügyfejlesztő tevékenysége. Az egyre aktívabbá váló Egészségfejlesztési Irodák (EFI-k) valószínűsíthetően sok problémára megoldást nyújtanak majd, azonban hasznos lenne a fentiekhez hasonló felmérés lefolytatása, hogy feltárjuk a hazai egészségfejlesztés szervezésében és irányításában a kritikus fontosságú pontokat.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönettel tartozunk a publikálás támogatásáért, amely az EFOP-3.6.1-16-2016-00006 „A kutatási potenciál fejlesztése és bővítése a Neumann János Egyetemen” pályázat keretében valósult meg. A projekt a Magyar Állam és az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával, a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.